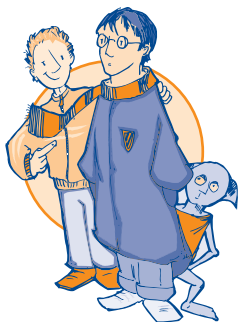

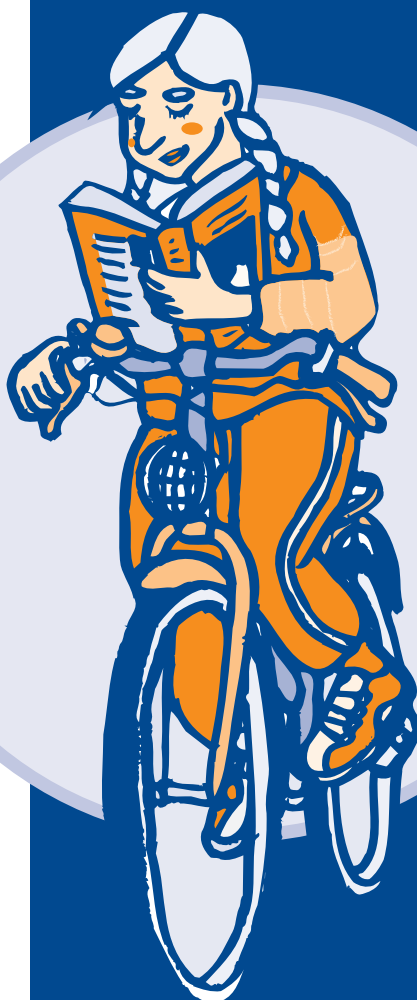

silo
Primair onderwijs

GROEP 3
GROEP 4
GROEP 5
GROEP 6
GROEP 7
GROEP 8

Kinderliteratuur

Slimme Taal, thema Kinderliteratuur bestaat uit:

- werkboekjes voor de groepen 3 tot en met 8 (te bestellen)
- bijbehorende handleidingen per groep (te downloaden)
- algemene handleiding (te downloaden)

De bij de werkboekjes behorende handleidingen voor de leerkracht zijn te downloaden via www.infohoogbegaafd.nl/publicaties/slo.

De algemene handleiding, met uitgangspunten, achtergronden en algemene tips is eveneens te downloaden via www.infohoogbegaafd.nl/publicaties/slo.

De werkboekjes zijn te bestellen via de afdeling Verkoop van SLO. Elk werkboekje heeft zijn eigen bestelnummer. Het complete pakket werkboekjes (voor de groepen 3 tot en met 8) heeft bestelnummer **AN 1.035.8386**

Fantasie of werkelijkheid?

Wat ga je leren?

Je leert wat het verschil is tussen fantasie en werkelijkheid in verhalen.

Hoe lang ben je bezig?

Ongeveer 2 uur

Wat heb je nodig?

- lijntjespapier
- drie boeken waarin dieren de hoofdrol spelen
- pen/potlood
- eventueel computer
- tekenblaadje (keuzeopdracht)
- kleurpotloden

INLEIDING

In veel boeken en verhalen komen dieren voor. Soms gaat het om echte dieren (die echt bestaan) en soms om fantasiedieren. Fantasiedieren bestaan niet echt. Ze zijn verzonnen.

Hieronder vind je twee voorbeelden van verhalen waarin een dier een rol speelt.

In het verhaal van Jip en Janneke komt Siepie de poes voor. Siepie zou echt kunnen bestaan. Het tweede verhaaltje gaat over Giechelbig. Giechelbig is een varken, maar kan toch niet echt bestaan. Als je het verhaaltje leest begrijp je wel waarom.

Het eerste verhaal:

Siepie wil niet wandelen

Janneke heeft een poesje.

Hoe heet het? vraagt Jip.

Siepie, zegt Janneke. Is Siepie niet lief?

Ja, Jip vindt Siepie erg lief. Maar Jip wil met hem uit. Heeft hij geen halsband? vraagt Jip.

Een poes heeft nooit een halsband, zegt Janneke.

We doen hem het touwtje om, zegt Jip. En dan gaan we met hem wandelen.

Maar Siepie wil niet wandelen. Siepie wil ook geen touwtje om. Siepie is bang. Hij trekt aan de ene kant en Jip en Janneke aan de andere kant. Die arme Siepie. Zijn nekje wordt erg dun van dat touw.

Je moet mee! roept Jip.

Maar dan komt Jannekes moeder binnen.

Schei uit, zegt ze. Doe dat touw van Siepies nek. Die arme poes. Stel je voor dat ik jullie een touw om je nek deed. En dat ik dan hard ging trekken. Wat zou je dan zeggen?

Kijk, Siepie huilt. Siepie heeft verdriet.

Janneke maakt vlug het touw los. Siepie kruipt weg in een hoekje.

Zie je wel? vraagt moeder. Siepie huilt.

Nietes, zegt Jip.

Wat denken jullie, zou Siepie echt huilen?

Uit: A.M.G. Schmidt, Jip en Janneke, Uitgeverij Querido, Amsterdam, 1953.

Het tweede verhaal:

Giechelbig op vakantie

Giechelbig zag er helemaal niet uit als een gewoon varken. Hij had lange, zijdeachtige, inktblauwe haren en een rozerode snuit. Zijn krulstaartje daarentegen was groen.

Ongelooflijk groen. Bijna gifgroen. En het straalde licht uit als een lichtreclame.

‘Zo’, zei Bas, ‘mijn koffer is vol’. ‘Ik ben benieuwd of hij dicht kan’. ‘De mijne kan dicht’, zei Giechelbig. ‘Hij is nog half leeg’. ‘Wat heb je ingepakt?’ vroeg Bas. ‘Mijn zwembroek’, antwoordde Giechelbig. ‘En mijn bergschoenen’.

Uit: I. Uebe, Giechelbig op vakantie, Uitgeversmaatschappij Holland, Amsterdam, 1994.

OPDRACHTEN

Opdracht 1

In sommige boeken speelt een dier zelfs de hoofdrol, dat wil zeggen dat het dier het belangrijkste figuur is in dat boek.

Zoek drie boeken op waarin een dier de hoofdrol speelt.

Schrijf op wat de titel is van het boek en wie het boek geschreven heeft.

De titel van boek 1 is:

De schrijver van boek 1 is:

De titel van boek 2 is:

De schrijver van boek 2 is:

De titel van boek 3 is:

De schrijver van boek 3 is:

Opdracht 2

Beschrijf in het kort welke dieren een hoofdrol spelen in de boeken die je gevonden hebt. Schrijf er ook bij wat ze meemaken in dat boek.

In boek 1 wordt een hoofdrol gespeeld door:

Schrijf in het kort iets op over het dier dat de hoofdrol speelt in boek 1:

In boek 2 wordt een hoofdrol gespeeld door:

Schrijf in het kort iets op over het dier dat de hoofdrol speelt in boek 2:

In boek 3 wordt een hoofdrol gespeeld door:

Schrijf in het kort iets op over het dier dat de hoofdrol speelt in boek 3:

Opdracht 3

Gaat het in de drie boeken om echte dieren of om fantasiedieren? Zet een rondje om het goede antwoord. Schrijf op hoe je dit weet.

Het gaat in boek 1 om een echt dier / fantasiedier, want

Het gaat in boek 2 om een echt dier / fantasiedier, want

Het gaat in boek 3 om een echt dier / fantasiedier, want

Opdracht 4

Verzin zelf een fantasiedier. Als je dat moeilijk vindt, probeer dan eens een antwoord te bedenken op de volgende vragen. Je hoeft de antwoorden niet op te schrijven, maar er alleen even over na te denken.

- Hoe heet het dier?
- Hoe ziet het eruit?
- Lijkt het op een gewoon dier? Zo ja, op welk dier?

Als je goed hebt nagedacht kun je nu je eigen fantasiedier beschrijven. Dat mag op de lijntjes hieronder.

Mijn fantasiedier:

Opdracht 5

Schrijf op lijntjespapier een kort verhaaltje waarin jouw fantasiedier de hoofdrol speelt. Schrijf in elk geval iets op over:

- De plek waar het dier woont (bijvoorbeeld op het land of in de zee).
- Wat het dier eet.
- Wat het dier overdag doet.

Maar let op: je hoeft de vragen niet apart te beantwoorden. Het is de bedoeling dat je er één verhaal van maakt.

★ Tip: je kunt het verhaaltje ook op de computer maken.

AFSLUITING

- Laat de opdrachten van deze leskaart nakijken door de leerkracht.
- Lees je zelfgemaakte verhaaltje voor aan de klas.

KEUZEOPDRACHT

Keuzeopdracht 1

Maak op een tekenblaadje een tekening van je zelf verzonnen fantasiedier.

Samen lezen is nog leuker

Wat ga je leren?

Je leert dat sommige teksten moeilijker zijn om te lezen dan andere.

Hoelang ben je bezig?

Ongeveer 2 uur

Wat heb je nodig?

- lijntjespapier
- pen/potlood
- computer
- kleurpotloden
- schaar/lijm
- vel dik papier (A4)
- tekenblaadjes
- eventueel bibliotheek (keuzeopdracht)
- eventueel internet (keuzeopdracht)

INLEIDING

Je hebt vast al heel wat boeken gelezen. In veel boeken staat voorin aangegeven welk leesniveau (AVI-niveau) je moet hebben om het boek goed te kunnen lezen. Er bestaan ook boeken waarin twee verschillende AVI-niveaus voorkomen. Op de linkerpagina staat dan bijvoorbeeld telkens een korte tekst van AVI-niveau 1 en op de rechterpagina staat een langere tekst van AVI-niveau 4. Zulke boekjes kunnen dan door kinderen die net kunnen lezen (linkerpagina) en ouders (rechterpagina) worden gelezen. Ook kinderen met verschillende AVI-niveaus kunnen dit soort boekjes goed samen lezen.

OPDRACHTEN

Opdracht 1

Lees onderstaande tekst door samen met een leerling die AVI-niveau 1 of 2 heeft. Vraag aan je leerkracht met welke leerling je deze opdracht het beste kunt doen. Je medeleerling begint en leest telkens eerst de hele linkerkant en jijzelf leest daarna telkens de rechterkant.

Bas heeft de jas van oom Kas.

Bas heeft de jas van oom Kas.
Hij past hem aan.
Daar kan ik tien keer in, zegt Bas

Bas holt naar buiten.
Met de jas van oom Kas.
Hij gaat naar de schuur.
Hij pakt een hamer en een touw.
Achter zijn huis is een bos.
Bas zoekt eerst een paar takken.
Die slaat hij in de grond.
Dan maakt hij een hut van de jas.
Als hij klaar is, pakt hij een pen.
En een vel papier.
Wat schrijft Bas op?

Dit is mijn hut.
Hier woont een reus.

Tes loop in het bos.
Ze ziet een hut.
Van wie zou die zijn?
Ze gaat naar binnen.
Er is niemand.
Dan leest ze de brief.
Er staat: Dit is mijn hut.
Hier woont een reus.
“Wat spannend,” zegt Tes.
“Ik weet wat.
Ik ga de reus verrassen.”
Tes legt iets in de hut en loopt weg.

Bas gaat naar de hut.
In de hoek ligt een reep.
Kijk nou, zegt Bas.
Hoe kan dat?

Bas eet de reep op.
Best lekker.
Wie heeft de reep in de hut gelegd?
Bas wordt boos.
De hut is van hem.
Hier mag niemand komen.
Zelfs niet met een reep.
Hij pakt weer een vel papier.
En een pen.
Dan schrijft Bas:...

Uit: A. de Vries, J. van Oorschot, *De jas van oom Kas*, Uitgeverij Zwijsen, Tilburg, 2001.

Opdracht 2

Het verhaal dat je met je medeleerling gelezen hebt is nog niet af. Het eindigt met "Dan schrijft Bas:...."

Bedenk een einde voor het verhaal. Vraag je medeleerling, met wie je de tekst gelezen hebt, of hij ook een einde voor het verhaal wil bedenken.

Ik denk dat Bas schrijft:

De medeleerling denkt dat Bas schrijft:

Zijn de twee eindes gelijk of verschillend?

Hoe kan dat?

Opdracht 3

Kies een boek op je eigen leesniveau dat je erg leuk vindt. Kies uit dit boek twee pagina's tekst die samen een kort verhaaltje vormen. Probeer nu bij elk van de twee pagina's vier regels tekst te bedenken op AVI-3 niveau. Zo maak je een eigen minileesboek waarin twee AVI-niveaus voorkomen.

AVI-niveau 3 omvat alleen woorden met één of twee lettergrepen.

- Woorden met één lettergreep zijn woorden als strik, bril, start, vlok, spleet.
- Woorden met twee lettergrepen zijn woorden als bak-ker, bo-men, boek-je, goud-vis, mas-ten.

Tekst op AVI-3 niveau bij de eerste pagina die je hebt uitgekozen:

Regel 1 _____

Regel 2 _____

Regel 3 _____

Regel 4 _____

Tekst op AVI-3 niveau bij de tweede pagina die je hebt uitgekozen:

Regel 1 _____

Regel 2 _____

Regel 3 _____

Regel 4 _____

Opdracht 4

Eigenlijk heb je nu je eigen minileesboek gemaakt.

- Bedenk voor je minileesboek een mooie titel.
- Maak dan van een vel dik papier (A4) een mooie omslag (kaft) voor je minileesboek en bedenk wat er allemaal op de voorkant van jouw boekje moet staan en zet dat erop.
- Kopieer de tekst uit je eigen leesboek en knip de teksten uit.
- Typ daarna de regels die je bij opdracht 3 bedacht hebt op twee pagina's en knip deze twee ook uit.
- Plak dan op een tekenblaadje aan de linkerkant de uitgetypte tekst en op de rechterkant de gekopieerde tekst. Herhaal dat voor de tweede pagina.
- Doe vervolgens je kaft erom heen.

Je minileesboek is klaar!

AFSLUITING

Presenteer je minileesboek aan de klas. Vertel aan de andere leerlingen eerst wat de opdracht was en hoe je te werk bent gegaan. Vertel dan het verhaal uit je minileesboek in je eigen woorden.

KEUZEOPDRACHTEN

Keuzeopdracht 1

Ga in de bibliotheek of via internet op zoek naar informatie over AVI-niveaus. Je kunt bijvoorbeeld zoeken naar informatie over wat een AVI-niveau precies betekent, hoeveel AVI-niveaus er zijn, hoe je een AVI-niveau kunt vaststellen, welke boeken bij een bepaald AVI-niveau horen, enzovoort. Maak van de informatie die je gevonden hebt een verslag van minimaal 20 regels. Als je wilt kun je het verslag op de computer uittypen.

Een toverspreuk dat is pas leuk!

Wat ga je leren?

Je leert wat een rijmschema is en hoe je een elfje (soort gedicht) kunt maken.

Hoe lang ben je bezig?

Ongeveer 1 – 2 uur

Wat heb je nodig?

- lijntjespapier
- pen/potlood
- bibliotheek (keuzeopdracht)

INLEIDING

Soms wordt uit de boeken van één schrijver een aantal verhalen en versjes gekozen. Als die verhalen en versjes worden samengevoegd in één boek, noemen we dat een *bloemlezing*. Er bestaan ook bloemlezingen met werken van verschillende schrijvers. Hieronder staat een versje uit de bloemlezing 'Een visje bij de thee' van Annie M.G. Schmidt. Deze bloemlezing is samengesteld uit 21 boeken van haar en bevat 23 verhalen en 68 versjes. Het versje heet 'De heks van Sier-kon-fleks'. In een versje of gedicht rijmen de regels vaak op elkaar. De manier waarop de verschillende regels op elkaar rijmen, noemen we een *rijmschema*. Er zijn allerlei verschillende rijmschema's.

Lees het versje 'De heks van Sier-kon-fleks' maar eens.

De heks van Sier-kon-fleks

Dit is de heks van Sier-kon-fleks,
Ze woont in Kopenhagen.
Iedere dag doe zij wat gek
En alle mensen klagen:
O wat een heks, wat een akelige heks,
Hoe lang moet dat nog duren?
Wie wil de heks van Sier-kon-fleks
Voorgoed het bos in sturen?

Op donderdag neemt zij het dameskoor
En schuift het onder de voordeur door.
Op vrijdag bijt zij de griffier
En wikkelt hem in vloeipapier
Op zaterdag gaat zijn in 't bad,
Zodat het in de rondte spat,
En verder speelt zij met haar kat
Het spelletje van 'wie doet me wat'.

Op zondag neemt zij de kolonel
En tovert hem om in een mokkastel.
Op maandag doet zij niet zoveel
Dan jakkert zij op haar bezemsteel.
Op dinsdag eet zij een schooljuffrouw
En laat het verder maar blauw-blauw
Op woensdag neemt zij het mokka-stel
En tovert het om in een kolonel

Dit is de heks van Sier-kon-fleks,
Ze woont in Kopenhagen.
Alle mensen staan perpleks
Zoals die heks kan plagen
O wat een heks, wat een griezelige heks,
't is niet om te verdragen
Wie wil de heks van Sier-kon-fleks
Voorgoed het bos in jagen?

Uit: A.M.G. Schmidt, *Een visje bij de thee*, Uitgeverij Querido, Amsterdam, 1998.

OPDRACHTEN

Opdracht 1

In het versje van de heks van Sier-kon-fleks staan twee rijmschema's. Rijmschema's worden altijd aangegeven door gebruik van letters als a, b, c, d en e. De zinnen (regels) die op elkaar rijmen krijgen dezelfde letter. Soms staan die zinnen direct na elkaar. Dit noemen we het *a-a*, *b-b* rijmschema. Soms staat er tussen die zinnen een andere zin. Dit noemen we het *a-b*, *a-b* rijmschema.

- Onderstreep met een rood kleurpotlood in het versje van de heks van Sier-kon-fleks de regels met het *a-a*, *b-b* rijmschema.
- Onderstreep met een groen kleurpotlood de regels met het *a-b*, *a-b* rijmschema.

Opdracht 2

Een toverspreuk kent meestal ook het *a-a* rijmschema. Denk maar aan het bekende toverspreukje:

1. Hocus Pocus Pilatus Pas
2. Ik wou dat jij een ... kikker was

Bedenk nu zelf twee toverspreuken van twee regels met het *a-a* rijmschema die leuk, gek of spannend zijn.

Spreuk 1:

1. _____

2. _____

Spreuk 2:

1. _____

2. _____

Opdracht 3

Naast versjes met een a-a, b-b rijmschema zijn er nog vele versjes met een andere dichtvorm. Een voorbeeld van een andere dichtvorm is een *Elfje*. Een *Elfje* is een gedicht dat bestaat uit precies elf woorden die in vijf regels tekst staan:

1. De eerste regel bestaat uit één woord
2. De tweede regel bestaat uit twee woorden
3. De derde regel bestaat uit drie woorden
4. De vierde regel bestaat uit vier woorden
5. De laatste en vijfde regel bestaat weer uit één woord

Er bestaan verschillende soorten *Elfjes*. Sommige *Elfjes* gaan over een kleur dat noemen we een *Kleurenelfje*. Andere *Elfjes* gaan over een moeilijk woord dat noemen we een *Moeilijkewoordenelfje*.

Lees eerst de onderstaande *Elfjes* door, die gaan over een fiets en de kleur blauw. Probeer dan zelf een *Kleurenelfje* en een *Moeilijkewoordenelfje* te maken.

Fiets	1e regel 1 woord
Is niets	2e regel 2 woorden
In de stad	3e regel 3 woorden
Wordt ie steeds gejat	4e regel 4 woorden
Triest	5e regel 1 woord (samen 11 woorden)

Blauw	1e regel 1 woord
Door kou	2e regel 2 woorden
Doen vingers pijn	3e regel 3 woorden
Binnen is het fijn	4e regel 4 woorden
Gauw	5e regel 1 woord (samen 11 woorden)

Je ziet dat niet alle woorden uit een elfje op elkaar rijmen. Rijmen mag, maar hoeft niet. Maak nu zelf een *Kleurenelfje* en een *Moeilijkewoordenelfje*.

Kleurenelfje

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Moeilijkewoordenelfje

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

AFSLUITING

Neem met je leerkracht de opdrachten door en presenteer eventueel de twee door jou gemaakte elfjes aan de klas.

KEUZEOPDRACHTEN

Keuzeopdracht 1

De meeste sinterklaasgedichten hebben, net zoals enkele delen uit het versje van de heks van Sier-kon-fleks, een a-a, b-b rijmschema. Maak zelf een sinterklaasgedichtje met een a-a, b-b rijmschema van zes regels. Als je het moeilijk vindt om zo maar een sinterklaasgedicht te verzinnen, denk dan aan wie je een leuk sinterklaascadeautje zou willen geven en wat voor gedichtje daarbij zou passen.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Keuzeopdracht 2

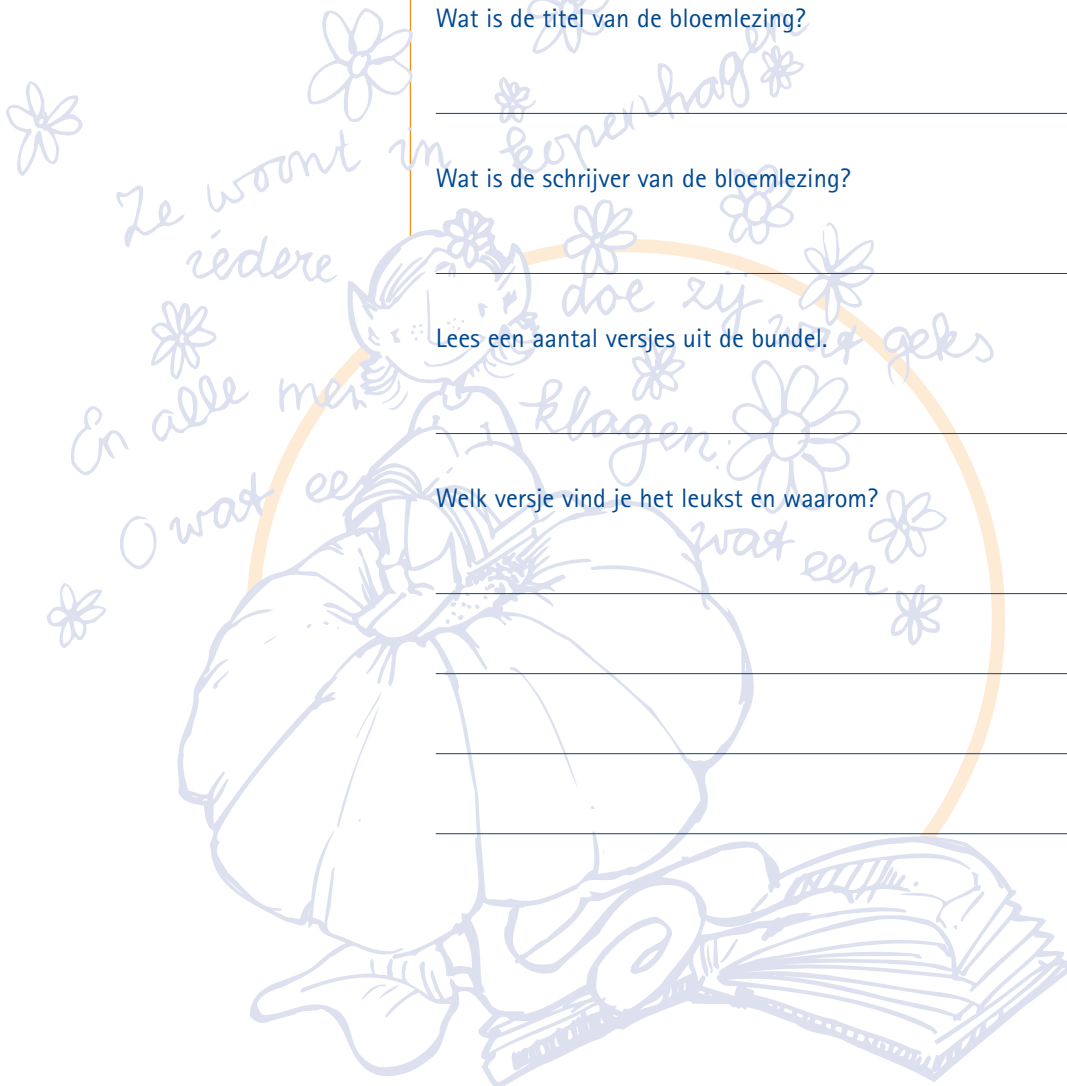
Ga naar de bibliotheek in de buurt en zoek een bloemlezing met versjes uit de werken van meerdere schrijvers.

Wat is de titel van de bloemlezing?

Wat is de schrijver van de bloemlezing?

Lees een aantal versjes uit de bundel.

Welk versje vind je het leukst en waarom?

De boekenwurm

Wat ga je leren?

Je leert wat een boekenwurm is en hoe je daarover een prentenboek kunt maken.

Hoe lang ben je bezig?

Ongeveer 1 – 2 uur

Wat heb je nodig?

- lijntjespapier
- pen/potlood
- tekenblaadjes
- kleurpotloden
- perforator
- garen of lintje
- karton
- gekleurd papier
- schaar/lijm
- internet

INLEIDING

Sommige kinderen doen niets liever dan hele dagen boeken lezen. Iemand die het liefst de hele dag boeken leest, noemen we ook wel een *boekenwurm*. De naam 'boekenwurm' wordt door veel scholen gebruikt voor projecten waarin het boek centraal staat. Ook op websites wordt het woord 'boekenwurm' gebruikt op sites over boeken. Kijk maar eens naar de volgende websites:

www.specialkids.nl/editie_013/13_boekenwurm.htm en

www.teleacnot.nl/sites/schooltv/boekenwurm

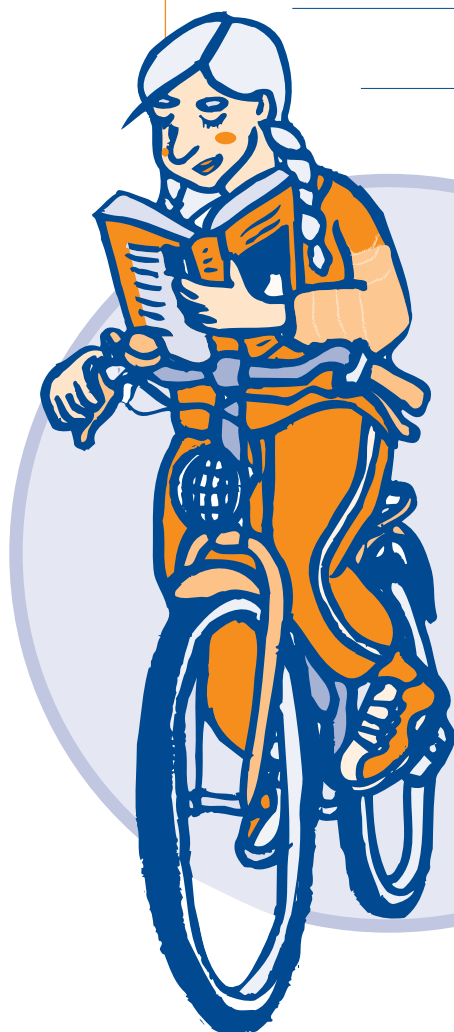
OPDRACHTEN

Opdracht 1

Waar denk jij aan bij het woord boekenwurm?

Ik denk bij 'boekenwurm' aan:

Opdracht 2

Iemand die veel leest, moet zijn spulletjes natuurlijk goed voor elkaar hebben. Zo zullen veel boekenwormen een boekenlegger hebben. Als ze met lezen stoppen, leggen ze de boekenlegger op de bladzijde waar ze gebleven zijn. De volgende keer kunnen ze dan snel verder lezen en hoeven ze niet te zoeken naar de juiste bladzijde. Boekenleggers zijn vaak van karton en hebben mooie plaatjes op de voorkant en de achterkant.

- Maak zelf een boekenlegger. Gebruik hiervoor karton, gekleurd papier, stiften, schaar en lijm.

★ Tip: Maak aan de onderkant een gat in je boekenlegger en haal er garen of een lint door. Je boekenlegger heeft dan een mooie staart en jij kunt snel zien waar je in het boek gebleven bent.

Opdracht 3

Stel, je wordt gevraagd om een kort verhaal te schrijven over een boekenwurm voor de kinderen uit groep 1 en 2. Je zult dan eerst allerlei dingen moeten bedenken over die boekenwurm. Wat dat zoals is, staat hieronder in zeven vragen verwoord. Beantwoord deze vragen.

- Wat voor soort boekenwurm zouden kinderen uit groep 1 en 2 leuk vinden?

- Hoe ziet jouw boekenwurm eruit (is het een persoon of dier en wat voor kleding draagt hij of zij)?

- Wat is het voor iemand (vrolijk/aardig)?

- Wat voor een naam heeft jouw boekenwurm?

- Waar woont de boekenwurm?

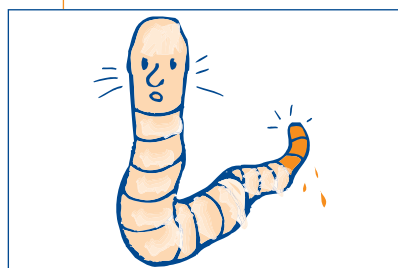
- Wat gaat de boekenwurm meemaken?

- Doen er ook andere personen of dieren mee in je verhaal en zo ja, wie?

Opdracht 4

In deze opdracht ga je zelf een miniprentenboek maken. Je weet vast wel wat een prentenboek is. Het is een boek met veel plaatjes en weinig tekst. De plaatjes in een prentenboek heten illustraties. Er zijn vast veel prentenboeken in jullie schoolbibliotheek of in de groepen 1 en 2.

- Bekijk eerst een paar prentenboeken uit jullie schoolbibliotheek of uit groep 1 en/of 2.
- Schrijf op lijntjespapier in 12 tot 20 zinnen een kort verhaaltje over jouw boekenwurm.
- ★ Tip: Denk aan wat je hebt opgeschreven bij de zeven vragen uit opdracht 3.
- Pak zes tot tien tekenblaadjes. Je miniprentenboek gaat dus bestaan uit zes tot tien pagina's.
- Schrijf op de onderste helft van het papier steeds twee zinnen uit je verhaaltje van de boekenwurm.
- Bedenk bij elke twee zinnen een passende tekening en zet die op de bovenste helft van het blaadje. Zie het hierna volgende voorbeeld.

*Dit is Benno de boekenwurm.
Hij is zojuist in een pot met oranje verf gevallen.*

- Maak tenslotte een voorkant voor je prentenboek. Denk aan een mooie titel en schrijf deze netjes op de voorkant.
 - Voeg alle blaadjes samen.
 - Maak met een perforator (een 'gaatjesmaker') twee gaatjes in je stapeltje blaadjes en doe door de gaatjes een lintje of garen.
 - Knoop het lint of garen dicht en maak er een strik in.
- Je hebt nu je eigen miniprentenboek gemaakt!

AFSLUITING

Bespreek met je leerkracht de verschillende opdrachten.

KEUZEOPDRACHTEN

Keuzeopdracht 1

- Bedenk drie vragen bij je prentenboek die kleuters kunnen beantwoorden als het prentenboek aan ze is voorgelezen.
- Schrijf deze vragen hieronder op.

Vraag 1 _____

Vraag 2 _____

Vraag 3 _____

- Ga naar groep 1 en/of 2 en vraag of je je zelfgemaakte prentenboek mag voorlezen.
- Stel vervolgens de door jou gemaakte vragen.
- Konden de kleuters je vragen beantwoorden?

Verzin een hoofdpersoon

Wat ga je leren?

Je leert wat er allemaal komt kijken bij het bedenken van een hoofdpersoon voor een verhaal.

Hoe lang ben je bezig?

Ongeveer 2 – 3 uur

Wat heb je nodig?

- tekenblaadjes
- lijntjespapier
- pen/potlood
- (school)bibliotheek
- eventueel computer

INLEIDING

In ieder boek zijn er één of meer hoofdpersonen. Dit zijn de belangrijkste personen van het verhaal. De hoofdpersoon in een boek kan niet alleen een mens zijn, maar ook een dier of een ding. Als een schrijver een verhaal gaat schrijven moet hij eerst goed nadenken over de hoofdpersoon. Hij moet bedenken hoe de hoofdpersoon eruit gaat zien, welke eigenschappen hij of zij heeft, waar hij of zij woont en nog veel meer. Pas daarna kan de schrijver beginnen met het schrijven van het verhaal. Vaak wordt de hoofdpersoon in het eerste hoofdstuk van een boek uitgebreid beschreven. In onderstaande tekst staan enkele alinea's uit het eerste hoofdstuk van het boek "Pippi Langkous". Als je die alinea's gelezen heb, weet je al heel wat dingen over de hoofdpersoon Pippi.

Hoofdstuk 1

Pippi verhuist naar Villa Kakelbont

Aan de buitenkant van het kleine stadje lag een oude verwaarloosde tuin. In die tuin stond een oud huis en in het huis woonde Pippi Langkous. Ze was negen jaar en ze woonde daar helemaal alleen. Geen vader en geen moeder had ze. Dat was eigenlijk heel prettig, want zo was er niemand die tegen haar kon zeggen dat ze naar bed moest, net wanneer ze de meeste pret had. En niemand die haar kon dwingen levertraan te nemen als ze liever toffees wilde hebben. Vroeger had Pippi wel een vader gehad waar ze erg veel van hield. En ja, ze had natuurlijk ook een moeder gehad, maar dat was zo lang geleden dat ze zich er niets meer van herinnerde.

Pippi was haar vader niet vergeten. Hij was kapitein en voer op de grote zeeën en Pippi had met hem meegevaren op zijn boot, totdat haar vader bij een storm overboord was gewaaid en was verdwenen. Maar Pippi was er heel zeker van dat hij op een dag zou terugkomen. Ze geloofde helemaal niet dat hij verdronken was. Ze geloofde dat hij was aangespoeld op een eiland waar een heleboel negers woonden, en dat haar vader koning was geworden over al die negers en de hele dag rondliep met een gouden kroon op zijn hoofd.

Haar vader had dat oude huis dat in die tuin lag vele jaren geleden gekocht. Hij had gedacht dat hij daar met Pippi zou gaan wonen als hij oud was en niet meer op zee kon varen. Maar toen gebeurde het vervelende dat hij overboord gewaaid was. En terwijl Pippi wachtte tot hij terug zou komen, ging ze regelrecht naar huis, naar Villa Kakelbont. Zo heette het huis.

Pippi was een heel bijzonder kind. Het allerbijzonderste aan haar was dat ze zo sterk was. Ze was zo verschrikkelijk sterk dat er in de hele wereld geen politieagent was die zo sterk was als zij. Ze kon een heel paard optillen als ze dat wilde.

Ze zag er zo uit: Haar haar had dezelfde kleur als een wortel en was gevlochten in twee stijve vlechtjes, die recht van haar hoofd afstonden. Haar neus had dezelfde vorm als een klein aardappeltje en was helemaal gespikkeld door de zomersproeten. Onder die neus was een nogal grote mond met helderwitte tanden. Haar jurk was heel vreemd. Pippi had hem zelf gemaakt. Het was de bedoeling dat hij helemaal blauw zou worden. Maar er was niet genoeg blauwe stof. En dus moest Pippi er hier en daar rode lapjes in naaien. Om haar lange dunne benen zaten een paar lange kousen, de ene bruin en de andere zwart. En dan had ze een paar zwarte schoenen aan, die precies twee keer zo lang waren als haar voeten.

Uit: A. Lindgren, *Pippi Langkous: met al haar kleurige avonturen in één groot boek!*, Uitgeverij Ploegsma, Amsterdam, 1993.

OPDRACHTEN

Opdracht 1

Als je de tekst uit de inleiding goed hebt doorgelezen, kun je vast met een potlood een tekening van Pippi op papier zetten.

- Pak een tekenblaadje en teken Pippi zo goed mogelijk.
- Teken ook een aantal andere mensen of dingen die in de tekst worden beschreven.

Opdracht 2

Kies een boek uit de (school)bibliotheek en zoek uit wie in het boek de hoofdpersoon is.

Beantwoord de volgende vragen:

- Hoe heet de hoofdpersoon?

- Hoe ziet hij/zij eruit? (uiterlijk, kleding?)

- Wat is het voor iemand? (is hij/zij vrolijk, aardig?)

- Waar woont hij/zij?

Opdracht 3

Je hebt vast al in de afgelopen jaren heel wat boeken gelezen.

- Wat is jouw favoriete hoofdpersoon uit die boeken?

Mijn favoriete hoofdpersoon is :

- Geef aan waarom dit jouw favoriet is.

Dit is mijn favoriete hoofdpersoon, omdat

Opdracht 4

Stel je gaat een boek schrijven. Wie zou daarin de hoofdrol spelen? Met andere woorden, bedenk zelf een hoofdpersoon. Het moet in dit geval een menselijke hoofdpersoon zijn.

Beantwoord over deze hoofdpersoon de volgende vragen:

- Hoe heet de hoofdpersoon?

- Hoe ziet hij/zij eruit?

- Wat is het voor iemand?

- Waar woont hij/zij?

- Beschrijf zijn/haar familie (vader?, moeder?, zus(sen)?, broer(s)? enzovoort).

- Wat maakt de hoofdpersoon in het boek allemaal mee?

Opdracht 5

Schrijf op lijntjespapier een verhaal van minimaal 200 woorden. Het verhaal gaat over de hoofdpersoon die je in opdracht 4 beschreven hebt. Je mag het verhaal ook op de computer typen, als je dat wilt.

AFSLUITING

Bespreek deze opdracht met je leerkracht.

KEUZEOPDRACHTEN

Keuzeopdracht 1

Teken de door jouw verzonden hoofdpersoon uit opdracht 4.

Keuzeopdracht 2

Zoek reeksen van boeken waarin telkens dezelfde hoofdpersoon of hoofdpersonen voorkomen. Schrijf van dit soort reeksen minstens vijf voorbeelden op.

Letters, letters en nog eens letters

Wat ga je leren?

Je maakt kennis met verschillende lettertypen en leert welke rol de keuze van het lettertype speelt bij de leesbaarheid van teksten.

Hoe lang ben je bezig?

Ongeveer 1 - 2 uur

Wat heb je nodig?

- lijntjespapier
- pen/potlood
- computer
- (school)bibliotheek

INLEIDING

Naast de inhoud van een boek is het ook belangrijk hoe een boek eruit ziet. Eén van de dingen die hierbij een rol spelen is de keuze van de letters. Niet alleen welke letters, maar ook de grootte van de letters.

De letters bepalen voor een groot deel of een boek prettig is om te lezen.

Misschien weet je dat nog niet, maar er zijn heel veel verschillende soorten letters.

Je hebt **grote** en kleine, dunne en **dikke**, *schuine* en rechte.

Verder heb je ook heel aparte letters:

Appel *Appel* **Appel** Appel Appel Appel

Je kunt met het tekstprogramma Word op de computer allerlei verschillende lettertypen kiezen. Dit doe je door in het menu onder opmaak voor lettertype te kiezen (je kiest door er met de cursor op te gaan staan en een keer met links te klikken). Je krijgt dan een lijst te zien met alle lettertypen die jouw computer kan maken. Probeer er maar eens een aantal uit.

Je kunt letters ook kleiner en groter maken door op het pijltje naast de lettergrootte te klikken. Meestal is de kleinste letter 8 en de grootste 72.

A (grootte 8) (grootte 72)

OPDRACHTEN

Opdracht 1

Zoek een aantal verschillende boeken en kijk naar de letters die gebruikt worden. Zijn er verschillen te ontdekken tussen de verschillende lettertypen of de grootte van de letters?

Beschrijf van een aantal boeken hoe de letters eruit zien.

★ Tip: kijk ook eens naar de letters in leesboekjes uit groep 3.

Titel boek 1: _____

Titel boek 2: _____

Titel boek 3: _____

De grootste letters staan in boek _____

De kleinste letters staan in boek _____

De dikste letters staan in boek _____

De dunste letters staan in boek _____

De gekste letters staan in boek _____

Opdracht 2

Typ een kort verhaaltje van ongeveer 100 woorden uit op de computer. Typ de tekst eerst uit in lettertype Arial grootte 12. Print de tekst uit. Selecteer de tekst (dit doe je door met de cursor aan het begin van de tekst te gaan staan, vervolgens houd je de shift-toets ingedrukt en ga je met de pijltjes-toets naar beneden). Kies nu een lettertype met vreemde letters (het moeten wel letters van het alfabet zijn, dus geen fantasieletters).

Verander het lettertype, maar laat de grootte gelijk (12). Print deze tekst ook uit. Laat de beide teksten lezen door een aantal klasgenoten (minimaal 3).

Vraag welke tekst zij het fijnste vinden om te lezen. Wat is je conclusie?

Conclusie:

Opdracht 3

Selecteer de tekst en kies als lettertype Times New Roman grootte 8 en print de tekst uit.

Doe dit nog een keer maar nu met Times New Roman grootte 12.

Laat de beide teksten lezen aan een aantal klasgenoten (minimaal 3).

Vraag welke tekst zij het fijnste vinden om te lezen. Wat is je conclusie?

Conclusie:

AFSLUITING

Bespreek deze opdracht met je leerkracht.

KEUZEOPDRACHTEN **Keuzeopdracht 1**

Er zijn ook heel rare fantasieletters in Word, zoals bijvoorbeeld Wingdings.
Het woord Appel wordt dan:

☺ □ □ m ●

Bedenk zelf een alfabet van fantasieletters. Schrijf dit alfabet eerst helemaal uit.
Schrijf dan je naam en adres in deze fantasieletters. Je kunt eventueel gebruik maken van de computer om op fantasieletters te komen.

a:	b:	c:	d:
e:	f:	g:	h:
i:	j:	k:	l:
m:	n:	o:	p:
q:	r:	s:	t:
u:	w:	x:	y:
z:			

Naam: _____

Adres: _____

Keuzeopdracht 2

Schrijf met je zelfgemaakte alfabet een kort verhaaltje. Geef een leerling uit je klas jouw alfabet en het verhaaltje. Kan je klasgenoot jouw verhaal lezen?

Verantwoording

© 2003 Stichting leerplanontwikkeling (SLO), Enschede

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

In dit werkboekje wordt gebruik gemaakt van fragmenten uit de volgende boeken:

- Uitgeverij Querido: *Jip en Janneke*
- Uitgeverij Holland: *Giechelbig op vakantie*
- Uitgeverij Zwijsen Educatief: *De Jas van oom Kas*
- Uitgeverij Querido: *Een visje bij de thee*
- Uitgeverij Ploegsma: *Pippi Langkous met al haar avonturen in één groot boek*

Ondanks zorgvuldig zoekwerk zijn wij er niet in geslaagd alle rechthebbenden te achterhalen. Eventuele rechthebbenden wordt verzocht zich schriftelijk tot de uitgever te wenden.

Auteurs: Projectgroep *Slimme Taal* bestaande uit Ellis Bronkhorst, Nora Steenbergen-Penterman, Resi Meijer, Sylvia Drent, Marit van der Veer en Manon Hulsbeek.

Met medewerking van: Herma Meupelenberg

Vormgeving en lay out: Queenie Productions, Delden

Illustraties: Petra Lohuis en Ilse Meijerink

Druk: Augustijn, Enschede.

Besteladres

SLO, Stichting Leerplanontwikkeling
Afdeling Verkoop
Postbus 2041, 7500 CA Enschede
Telefoon (053) 4840 305
Internet: <http://catalogus.slo.nl>
E-mail: verkoop@slo.nl

Downloadadres

www.infohoogbegaafd.nl/publicaties/slo

AN: 1.035.8381

ISBN: 90 329 2132 0

AN complete set: 1.035.8386

ISBN complete set: 90 329 2137 1

SLO

Werken aan
leren

Besteladres

SLO, Stichting Leerplanontwikkeling
Afdeling verkoop
Postbus 2041, 7500 CA Enschede
Telefoon: (053) 4840 305
Internet: <http://catalogus.slo.nl>
E-mail: verkoop@slo.nl

AN: 1.035.8381

ISBN: 90 329 2132 0